МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Факультет **Педагогічний**

Кафедра початкової освіти та освітніх інновацій

СИЛАБУС

ПЕДАГОГІЧНА КОНФЛІКТОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»

Спеціальність А3 Початкова освіта

Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
початкової освіти та освітніх інновацій
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Педагогічна конфліктологія
Викладач (-і)	професор Цюняк Оксана Петрівна
Контактний телефон викладача	
E-mail викладача	oksana.tsiuniak@c nu.edu.ua
Формат дисципліни	очний, заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Згідно з розкладом (онлайн консультації можуть бути організовані за бажанням здобувачів освіти).

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є особливості, причини виникнення конфліктів та шляхи їхнього конструктивного розв'язання у закладах освіти; дослідження механізмів розвитку конфліктів між учасниками освітнього процесу; опанування методів конструктивного вирішення конфліктних ситуацій та запобігання їх ескалації; комплексне вивчення конфліктних явищ у педагогічному середовищі та формування компетентностей, необхідних для їх ефективного вирішення.

Основними аспектами вивчення навчальної дисципліни є: вивчення теоретичних основ конфліктології, зокрема поняття, сутності, видів і причин виникнення конфліктів в освітньому середовищі; розуміння особливостей педагогічних конфліктів у контексті міжособистісних і професійних взаємовідносин; дослідження психологічних механізмів конфліктної поведінки учасників освітнього процесу (учнів, педагогів, батьків); аналіз впливу конфліктів на емоційний та психічний стан учасників освітнього процесу; формування навичок ефективного спілкування та взаємодії в умовах конфлікту; розвиток вмінь вести конструктивний діалог, використовувати техніки активного слухання, аргументації та переконання; опанування методів управління конфліктами в педагогічній діяльності, зокрема, профілактики, регулювання та вирішення конфліктних ситуацій; застосування стратегій та технологій медіації, переговорів і посередництва для розв'язання конфліктів у закладах освіти; аналіз конкретних ситуацій і кейсів, що стосуються конфліктів у педагогічній практиці; розробка індивідуальних та колективних стратегій для вирішення конфліктів і створення безконфліктного навчального середовища; ознайомлення з етичними нормами та цінностями у вирішенні конфліктних ситуацій; формування професійної етики та культури педагогічного спілкування, заснованого на принципах поваги, толерантності та взаємодопомоги.

Ці аспекти спрямовані на підготовку майбутніх учителів початкових класів до конструктивного вирішення конфліктів, що сприятиме ефективному функціонуванню освітнього процесу та розвитку позитивного клімату в освітніх установах.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є опанування знань про природу, типи та особливості конфліктів, а також методи їх запобігання та вирішення у взаємовідносинах між учнями, педагогами, батьками та адміністрацією; формування у майбутніх педагогів компетентностей для ефективного управління конфліктами в освітньому середовищі, що сприятиме створенню безпечної та конструктивної атмосфери в закладах загальної середньої освіти; розвиток навичок конструктивної взаємодії та комунікації для вирішення конфліктних ситуацій, використовуючи техніки медіації, переговорів та етичної взаємодії; підвищення психологічної стійкості майбутніх педагогів для запобігання стресовим ситуаціям та професійному вигоранню, що виникають у процесі педагогічної діяльності; формування культури педагогічного спілкування, заснованого на принципах толерантності, довіри, взаємної поваги та співпраці.

Основними цілями вивчення дисципліни є:

- розширити уявлення майбутніх вчителів початкових класів про природу конфлікту та його види, сутність, причини, типи та особливості педагогічних конфліктів;
- ознайомити з концептуальними та теоретичними положеннями розуміння конфліктної ситуації, а також науковими підходами до вирішення конфліктів в освітньому середовищі;
- формування навичок ефективної комунікації для вирішення конфліктних ситуацій;
- застосування методів медіації, переговорів і профілактики конфліктів у педагогічній діяльності;
- розробка стратегій управління конфліктами для підтримки позитивного клімату в закладах загальної середньої освіти;
- розвиток здатності контролювати власні емоції та емоції інших учасників конфліктних ситуацій;
- навчання технік емоційного саморегулювання для зменшення стресу і попередження професійного вигорання;
- усвідомлення важливості етичних норм та принципів у вирішенні конфліктів;
- виховання толерантності, поваги та взаємодовіри між учасниками освітнього процесу.
- підготовка майбутніх педагогів до конструктивного вирішення конфліктних ситуацій у роботі з учнями, колегами та батьками;
- підвищення рівня професійної компетентності для ефективної педагогічної діяльності та розвитку сприятливого освітнього середовища.
- формувати уміння самостійно розробляти авторські тренінгові заняття відповідно до цілей і завдань освітньої роботи у закладах освіти.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність: здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

Загальні компетентності:

ЗК-4. Здатність працювати в команді, міжособистісної взаємодії.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Фахові (спеціальні) компетентності:

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

СК-13. Здатність до формування у здобувачів початкової освіти інфомедійної грамотності, критичного мислення та умінь аналізувати медійну інформацію.

Програмні результати навчання:

ПР-01.Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР-02.Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПР-08.Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР-13.Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПР-15.Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

5. Організація навчання

Обсяг курсу	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
7	А3 Початкова освіта	4	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	**практ. заняття**	**сам. роб.**
Тема 1. Конфліктологія у системі наукового знання.	2		5
Тема 2. Конфлікт як психологічний феномен.	2	2	10
Тема 3. Види конфліктів.	2	2	5
Тема 4. Конфлікти в освітньому середовищі.		2	5
Тема 5. Булінг у закладах освіти.	2	2	10
Тема 6. Мобінг.		2	5
Тема 7.Конфліктологічна компетентність сучасного вчителя.	2	2	5
Тема 8. Конфлікти у сім'ях.	2	2	5
Тема 9. Ресурси арт-терапії (медіа-арт-терапії) у вирішенні конфлікту.		4	5
ЗАГ:	**12**	**18**	**60**

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads /sites/ 118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf).

Шкали оцінювання		
університетська	національна	шкала ЄКТС
90-100	відмінно	A
80-89	добре	B
70-79		C
60-69	задовільно	D
50-59		E
26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F

Вид контролю – **залік.**

Максимальна кількість балів – 100.

Здобувач може отримати додаткові бали за результати

	неформальної освіти як результати навчання з навчальної дисципліни, що відображають зміст окремих її тем (але не більше 10 балів) відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf).
Вимоги до письмових робіт	Контрольна робота. Тестові завдання – 10 балів. Підсумкова робота, яка проводиться у письмовій формі, повинна містити конкретні і чіткі відповіді на поставлені питання; студент повинен використовувати в роботі покликання на нормативно-правові документи чи інші ресурси.
Семінарські /практичні заняття	Максимальна оцінка – 100.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 90% практичних завдань. При виставленні допуску до заліку враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час аудиторних годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бали за результати неформальної освіти.
Підсумковий контроль	Форма контролю − **залік.**

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: Виконання письмових робіт у процесі вивчення навчальної дисципліни є обов'язковим для всіх здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Інформація щодо результатів тестування, виконання індивідуальних/групових робіт, презентації результатів самостійної роботи, загальна оцінка змістового модуля в цілому надається кожному здобувачеві вищої освіти індивідуально, що відображено в електронному журналі. Неприпустимими є плагіат та списування. Інформація щодо оцінки виконання індивідуального завдання надається здобувачеві освіти після представлення результатів виконання роботи. Результати виконання індивідуального творчого завдання надаються згідно з розкладом практичних занять.

Академічна доброчесність: здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, демонструвати відповідний рівень загальної культури, діяти на засадах соціальної відповідальності, керуватися нормативно-правовими документами: *Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника* (http://surl.li/vystzz); *Положенням про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника* (http://surl.li/fhjkjz); *Положенням про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника* (http://surl.li/dyyhzw); *Антикорупційною програмою* (http://surl.li/wxotjj).

Відвідування занять: порядок та організація контролю знань визначаються Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних

документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (http://surl.li/omcveh). Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (http://surl.li/ypfkxt).

Неформальна освіта: Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf).

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Вітюк Н.Р. Психологія конфлікту в таблицях і схемах: навчальний посібник. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2014. 172 с.
2. Вознесенська О. Л. Арт-технології у розв'язанні конфліктів. Київ: Human Rights Foundation, 2019. 32 с.
3. Галузяк В.М, Холковська І.Л. Педагогічна конфліктологія: *навчальний посібник.* Вінниця:ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. 208 с.
4. Гарькавець С.О., Волченко Л.П. Конфлікти в освітньому середовищі: діагностика та практика вирішення: *навчально-методичний посібник*. Харків : Друкарня Мадрид, 2020. 92 с.
5. Кавиліна Г. К. Конфліктологія: *навчальний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності: 012 Дошкільна освіта.* Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2021. 153 с.
6. Козич І.В. Педагогічна конфліктологія: *навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Соціальна робота» освітньо-професійної програми «Соціальна педагогіка».* Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 104 с.
7. Партико Н. В. Психологія конфліктів : *навч .посібник*. Львів : Видавництво Львівської політехніки. 2019. 132 с.
8. Педагогічна конфліктологія : *навч. посібник* / автор-упор. В.В. Бойченко. Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. 166 с.
9. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. *Навчальний посібник.* Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.
10. Пірен М.І. Природа конфліктів. Конфліктологія : підруч. для студентів ВНЗ. М-во освіти і науки України, Міжрегіон. Акад. упр. персон. Київ, 2003. с. 36–58.
11. Про булінг (цькування) та як його подолати. Дітям, молоді та дорослим про важливе. Київ: ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики», 2020. 40 с.
12. Туркот Т.І. Педагогічна конфліктологія. Психологія і педагогіка вищої школи в запитаннях і відповідях : *навч. посіб. для студ. ВНЗ; М-во освіти і науки України. Київ.* 2011. с. 145–162.
13. Яхно Т.П., Куревіна І.О. Конфліктологія та теорія переговорів : *навч. посіб*. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 168 с.

Допоміжна література:

1. Ґоулман Д. *Емоційний інтелект.* Пер. з англ. С.-Л. Гумецької. Харків : Віват, 2018. 512 с.
2. Довіра до освіти починається з педагогіки партнерства. URL:https://mon.gov.ua/ua/news/usi-novivni-novini-2017-12-02-dovira-do-osviti-pochinaetsya-z-pedagogiki-partnerstva-vidkritosti-shkil-povagi-do-kozhnoy.
3. Кінг П. *Стратегії і тактики спілкування.* Київ: Книголав. 2016. 128 с.
4. Ключові новації в освіті (Новий Закон України «Про освіту»). URL:https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/ZAKON-2018.pdf.
5. Педагогіка партнерства НУШ. URL:https://www.youtube.com/watch?v=8VWuhwv1B2U.
6. Портал сучасних педагогічних ресурсів.URL: http://www.intellect-invest.org.ua.
7. Цюняк О. П. Формування емоційної культури вчителів початкових класів у період війни. *«Імідж сучасного педагога». Тема: «Педагог – носій цінностей суспільства».* №3(204). 2022. с. 48−52.
8. Цюняк О. П. Формування рефлексивної культури майбутніх учителів початкових класів у закладах вищої освіти. *Освітні обрії.* 2(57). 2023. с. 81−85. URL:https://journals.pnu.edu.ua/index.php/obrii/article/view/7557.
9. Цюняк О. П., Довбенко С. Ю. Проблема розвитку соціально-емоційного інтелекту майбутніх учителів початкових класів у період війни. *Освітні обрії*. 2(55), 2022. с. 66−69. URL:https://journals.pnu.edu.ua/index.php/obrii/article/view/6682.
10. Цюняк О. П., Довбенко С. Ю. Професійна саморегуляція викладача закладу вищої освіти в умовах війни. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи: зб. наук. пр.* / [редкол. Л.Б. Лук'янова (голова), Аніщенко О.В. (заступник голови) та ін.]; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Київ. 2022. Вип. 2 (22). с. 131−139. URL:http://www.adult-educationjournal.com.ua/index.php/aej/issue/view/22/23.

Інформаційні ресурси:

1. Закон України «Про вищу освіту». URL:http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18.
2. Закон України «Про загальну середню освіту». URL:http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/651-14.
3. Концепція Нової української школи URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf.

Викладач
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри початкової освіти
та освітніх інновацій

Оксана ЦЮНЯК